

огромный
человек
лицом
ребочего и
великой
душой
русского
поэта.

Литературен

ЮЩА ЛЕТИ И

НА ЛИТКОЛЕКТИВА „МАЯКОВСКИ“ ПРИ ЧИТ. „Д. ВОЙНИКОВ“ — ШУМЕН. Брой 4

Год. I

Да живее ПЪРВИ МАИ — празникът на труда!

ПЪРВОМАЙСКА РАВНОСМЕТКА

В деня на равносметката и оставяне на нови задачи, и не членовете на литературния колектив „Маяковски“ отчитат своите постижения и грешки и си поставяме нови задачи. Ето добрите и лоши страни на нашата дейност.

Първите задачи, които колективът си беше поставил — да обедини литературните сили в града, да поставя на разглеждане преценка нашия литературен печат и да увеличава художествената култура на своите членове, легнаха в основата на неговата досегашна дейност. През този период са поставяни и нови задачи, които в по-голяма или по-малка степен са разрешени, определиха творческия лик на колектива и го наложиха до известна степен като един от най-добрите в нашата страна.

Литературния колектив „Маяковски“ в досегашната си дейност взе участие с свои творби в редица обществено-културни акции, като референдумите за Народната република, изборите за ВНС, чествувания на личности и събития, както и литературни четения пред гражданството, по предприятия и в селата.

Като една от главните задачи на колектива е издването на литературен бюлетин. Излезлите 4 броя говорят за творческите възможности на колектива и проявеното усърдие от страна на членовете му за

неговото издаване. Колектива като цяло, както и отделни негови членове, е допуснал през изтеклия период не малко слабости. Липса на достатъчно планоност, периоди на разпуснатост, слаба творческа продуктивност, недостатъчна връзка с младежта, а някои членове, нямайки сериозно отношение към колектива и поставените му задачи се откъснаха от неговия живот. Това са слабости, които ние съзнаваме и ще работим за тяхното преодоляване.

При обстановката на всенародното участие в строителството на Народната република, една от най-важните наши задачи днес е, да вземем участие в това строителство и членовете на колектива да се вляят в редовете на Националната младежка бригада и въз основа на своето участие да положат усилия за създаване на художествени творби.

Създавайки си здрава връзка с младежта, да поддържаме у нея интереса към литературата, като изнасяме беседи, разглеждаме отделни книги, четеме свои творби и пр.

Трета сериозна задача, която стои пред колектива, това е художественото и техническото подобрение на „Литературен бюлетин“ и привличане сътрудници из средата на литературната ни младеж.

Друга задача на членовете на колектива е да увеличат все

повече своята художествена култура, да овладяват различните художествени форми и да дават по голяма творческа продуктивност.

С тая равносметка и с така поставените задачи, ние посрещаме бойния празник на труда — 1 май, с твърда вяра в нашите творчески сили.

Владимир Маяковски

(по случай 17 год. от смъртта му — 14 април 1930 год.)

Като поет той бе смял новатор, а в областта на стиха, неprimирим враг на остарелите поетични форми. Цялата му творческа дейност е минала под знака на една непреклонна борба за налагане нови принципи в поезията.

Като всеки голям поет, Маяковски не бе разбран изведнъж от всички. Едни отричаха у него таланта, други проявяваха скептицизъм, а трети го ненавиждаха заради политическите му идеи. На всички свои „критици“ той отговори с плесника на безсмъртието.

За кратък срок той си проби път до първите редици на съветската поезия. Неговото име след революцията стана необикновено популярно и търсено.

Но това негово обаяние не се изрази само в Съветския съюз, то премина много граници и морета...

То проникна заедно с стихосбирките му и за кратко време завладя умовете на много поети, които почнаха да творят под негово непосредствено влияние. Маяковски до днес си остава любим поет на трудящите се маси не само в СССР, но и във всички страни.

Млади литработници, на първи май да дадем обещание, че ще вземем дейно участие в строителството на републиката.

Пред първи май

Пред първи май
един работник
над струга работи
без страх
и ден
и нощ
в лицето потно
забива се
железен прах.
През първомайския етап
едия минабор
в задушен рудник
макар и нов,
макар и трудно,
но много руда
изкопа.
А там текстилката
в подем
по ловко
нишките оправя
и тъй усилено пред,
че няма друг
на нея равен.

Пред първи май
изправя ръст
из тъмно
в нивите селяка
и опнал мисщите си яки
дълбай
затвърдналата иръст.
В бригадата
един младеж
по бързо
слага динамита
и в пролома с
едни гърмеж
скалите ударно помита.
И шестмилионен свят
твори
и никак
ускорено диша,
самия аз когато пиша
задъхвам се дори.
Стефан Алфеев

Почти всички разкази на Елин Пелин започват с един природен пейзаж. И то винаги обрисван с къси, но изразителни фрази. Той рядко се впуска в дълги и патетични описания. Понякога това ако му се наложи, тогава той прибегва до един особено оригинален начин — импресионистичния похват на описанието не му е чужд, същността на който се състои в това: художествено наблюдавания обект да съответства на моментните впечатления на автора. Когато Елин-Пелин описва едно по продължително явление в повечето случаи, той го разлага на краткотрайни моменти, които предава със своята степената нему пестеливост на изразните средства.

Ето как той си представя пролетта: „Навсякъде мирише на пролет, на зеленина, на вретенила ръж, на цъфнали овошки. Нейде се обаждаше гугутка; по сливаците пееше мъничката птичка „цъвти трън“; по синурите се обаждаше плашлив пъдпъдък по трънаците любовно се боричкаха немирни шарбета, вдигаха се на облаци и с цвъркот изчезваха над зелените ниви“.

Тук Елин-Пелин ни е предал

Наше се учим от

ЕЛИН-ПЕЛИН

с макар набързо шрихирани образи, но същевременно изчерпателно е засегнал същността на явлениято — пролет. По начало това описание не е лишено от известна хаотичност и безсистемност на излагане на мислите все и пак образът на пролетта е предаден възлуващо и реалистично. Дълбока отличителна черта притежава Елин-Пелин като творец, който не наблюдава живота с мрачния поглед на съзрцателя, а с чувството на поет, което чувство го кара да не гледа безстрастно на бързо сменяващите се картини на природата. Елин-Пелин често обича да се прехвърля почти мигновено от един предмет на друг, от едно явление на друго. Примерно: „Угасна жещък летен ден, и лека вечерна хладина повя над земята“

Елин-Пелин е голям майстор на художествената мярка. Неговата палитра е богата на най-разнообразни краски, звуци и форми. Затова неговия стил е

толкова пластичен и килоритен. До известна степен може би това се дължи на неповторими сравнения, художествени наречия и др. от рода на тия: „Село през което тича като весело момиче бърза рекичка“, „Тя се изсмя високо и звучно с един смях свеж и треплив, който сякаш избликва из кланденчето“, „Магда и Младен вървяха успоредно един до друг като колелета на една и съща ос, теглена от една и съща сила“.

Език, стил образи Елин-Пелин черпи пряко от нашето село, а не от косвени източници като народната песан и приказките. Предимно той твори въз основа на многобройните свои наблюдения и спомени. Той винаги описва това, което добре познава, това което често пъти го е виждал и слушал.

Може би хиляди и хиляди пъти е наблюдавал небе обсирано със звезди преди да напише тия редове, преди да им даде тая форма. „Тиха нощ

галено прегърна всичко. От небето хиляди звезди като ангелски очици, устремиха взор надолу и с любов загледаха греховната земя“.

Както детето вижда във всеки предмет един поетичен символ, така и Елин-Пелин вижда в всичко поетичното, еднородното. „Неговата силна впечатлителност напомня ярката впечатлителност на детето и юношата, за които света е страшно интересен и винаги нов“ (М. Николов — „Литературни характеристики“).

Елин-Пелин притежава тоя дар да се изразява кратко. Още в началото той ви пренася в същността на своя разказ. „Когато се разнесе новината, че дядо Матейко почина — никой не повярва...“ Малките му разкази, а те са най-много на брой познават една единствена композиционна форма: Увод, център и заключение — тия три елемента изграждат конструкцията на неговия разказ, но често те преминават един в

друг и губят своите очертания, понякога първите два момента са размесени: често пъти той влиза в същността на разказа, говори за героите си, като познати вече личности, а рамката — картина от природата в която те винаги се движат са нарисувани отпосле. Последната заключителна част понякога изпуска, може би това го прави с съзнателна цел, а именно да подтикне читателя към нови размишления.

Може би на някои ще се стори странен факт, че отдавна Елин-Пелин не е писал творби третиращи теми из живота на село.

Елин-Пелин познава предимно селото от ония идилични времена, когато то не бе изгубило своя патриархален и поетичен вид, които градската култура до някъде разруши.

Днес в нашето село има пак красота и романтика, но новото село, селото при днешната обществено-политическа обстановка е непознато на Елин-Пелин. Може би затова той се въздържа да пише.

Това съзнателно въздържане от страна на най-големия раз-

Следва на 4 стр.

В. Ермилов — „А. П. ЧЕХОВ“

Издателството „Млада гвардия“ е сложило под печат серия книги „Прочути хора. Между тях е и книгата на В. Ермилов — „А. П. Чехов“. В брой 1-2 на списание „Октябр“ е напечатана една глава от книгата, в която Ермилов прави разбор на един от най-интересните и силни разкази на Чехов — „Мъка“ („Горе“) — 1885 год.

„Един от първите и вече напълно зрели разкази на Чехов, пише Ермилов е разказът „Мъка“. Тоя мъничък разказ — миниатюр, ни покъртва така, като че сме прочели цялата трагедия.

Стругаря вози болната си жена в градската болница. Кончето върви бавно по снежното поле, а стругаря си мисли: Как бързо минава всичко на тоя свят. Някакви си четири-десет години е преживял той със своята Матрьона и му се ще сега да и разправи, че той не е толкова лош, колкото се е показал през техн я живот. Мисли си още стругаря, че ще подари на лекаря табакера от карелска бреза, задето ще излекува жена му. Мисли си, но изведнъж вижда че жена му е мъртва. По инерция, той продължава да кара към болницата и когато стига, ръцете и краката му са замръзнали. Според лекаря те трябва да бъдат отрязани.

С неотразима, страшна сила и простота ни предава художника неумолимата катастрофалност, съдбоносната бързина на събитията, които разкъсват спокойното течение на обикновения живот. Пресичането на спокойния ход на обикновения живот с катастрофата — това именно е художествения нерв на разказа, неговата поетическа същност. Тук именно се слива в едно цяло хумора и трагедията.

По инерция продължава да кара стругаря към болницата кончето, когато бабата е вече

мъртва. По инерция продължават да се въртят в главата му предишните мисли за табакерата от карелска бреза, която той ще подари на доктора за излекуването на жена му, в това време, когато той няма ни жена, ни ръце, с които би могъл да направи табакерата.

В малкият разказ има две катастрофи: смъртта на старата и неочакваната инвалидност на стругаря. Впечатленията от съдбоносната бързина на събитията се усилват и от това, че герою на разказа още продължава да преживява първата катастрофа, когато вече го е настигнала втора. Приятеля на Антон Чехов, поета Пальмин, с неговото тънко чувство, за поетическото, се е изказал така за „Мъка“ в едно писмо до Чехов:

„Според мен, това е най-доброто от всичко, което Ви е до днес сте написали. Странно впечатление произвежда този пълен с жизнена правда очерк: Става ти и смешно, и тъжно. Тук, както в живота на народа, смешното се преплита с мрачното“.

Преплитането, или по точно пълното сливане на хумора с трагедията у Чехов става така незабелязано, с такава естествена простота, че вие не знаете да плачете ли или да се смеете. Тая поразителна особеност на Чеховото творчество става по нататък главна отличителна черта и на неговата драматургия. И дълго, чак до наши дни, а сигурно и след нас, ще си блъскат главите режисьорите на Чеховите пиеси над въпроса: комедия ли е това или трагедия?

В литературата до Чехов не е имало никога подобно богатство — миниатюрното разказче с философско, психологическо, художествено съдържание, гдето трагичното е приплетено с комичното, гдето всичко ни заставя да мислим за живота, за

хората, за нас самите! Нима вече не чувствувате, прочитайки „Мъка“, непреодолимата нужда да кажете на себе си и на вашите приятели: „Помислете над това — как на тоя свят всичко бърже става!“ Да, живота не е безкраен както ни се струва в младостта. Правете, правете по-скоро светлото, човешкото, което можеше да направите през живота си за харата, защото няма да успеете — както не успя и бедния стругар, да направи това, което би украсило, би направило човешки неговия живот“.

За „Мъка“, за тоя почти юношески, но така мъдър и зрял разказ на Чехов, може да приложим проникновенната характеристика, която е дал И. Е. Репин за една от най-забележителните творби на чеховия гений — „Стая № 6“.

„Какви страшно силни впечатления остават от това нещо, пише великия живописец на Чехов. Просто е непонятно, как от такъв прост, незабележим, дажк съвсем беден по съдържание разказ, израства накрая такава неотразима, дълбока и колосална идея за човечеството. Колко сте силен Вие!“

Само Чехов е владал това необикновено изкуство, да издига незабележимото, делничното, най-просто съдържание до висотата на символ отнасящи се до най-главните, основни въпроси на човешкия живот“.

От руски Е. Абаджиев

ДУХОВНИЯ ОБЛИК НА ВАШИТЕ ЧИТАТЕЛИ

През изтеклата година библиотеката на читалище „Добри Войников“ е била посетена от 9005 души, които са изнесли 16012 прочитни книги. От тях 6891 посещения са направени от учащите се в града, които са взели $\frac{4}{5}$ от всички изнесени книги. Ясно е, че главната читалищна маса, която ползва книжното богатство на библиотеката се запълва от учениците, в средата на която намират своето ясно очертание четири групи, всяка от които има свои характерни психо-физични особености: 1. Ученици от първоначалните училища 2. ученици от прогимназиите 3. ученици от средните учебни заведения и 4. Студенти от учителския институт и университета. С какво задоволяват те своите духовни потреби?

Присъща черта на първата група читатели е тяхната наивност. Те живеят в мира на въображението и обичат най-много възлешните приказки и разкази за животни. Техните любими автори са Н. Райнов, Ел. Пелин А. Каралийчев, Бр. Грим, Андерсен и др. детски писатели, книгите на които не остават нивга свободни.

Учениците от прогимназиите, намиращи се под внушението на особените физиологични промени, характерни за тяхната възраст са любители на смелите подвизи и рисковани приключения по далечни страни.

Героите на М. Рид, Ж. Верн, Л. Жаколио, Ф. Купер, Ем. Сегари и др. са техните кумир, които мислено биват съпътствувани в опасните им предприятия найде по света.

Третата група — учениците от средните учебни заведения — тая на най-интензивните четения. Намиращи се в бурния период на своето развитие, те биват често обхванати от сантиментални настроения и повишена емоционалност, които дават пълен отпечатък върху техния духовни влечения. За системност при четенето мъчно могат да се говори. Търсене на книги има характер на идейна титаница. Едни се насочват към половите проблеми, други се любуват на криминални романи и ако не им се препятствуват книгите на Ед. Уолес, К. Дойл и др. биха минавали от ръка в ръка, а трети се увличат в проблемите на социалния живот. Трява да отбележим, че тази голяма група от читатели има едно съзнателно ядро, което търси зрялото творчество, като съчиненията на Ботев, Вазов, Йовков, Смирненски, Зюла, Хюго, Пушкин, Горки, Лунакович и др. са най-много четените през годината.

Курсистите и студентите от групата на съзнателните четци. Намиращи се в началния период на своята зряла възраст, техните духовни интереси са по-ясно очертани и насочени предимно към отделни области на научното знание. Тая професионална ориентирана категория ползва книжното богатство на библиотеката рационално, като четената не е научна и художествена литература се намира в връзка избраната от тях специалност.

Заслужава особено внимание факта, че от 16012 изнесени книги от библиотеката — 1413 са от отдела литература, а само 1875 от тая на науката, което показва, че учащите са проявили повечн интерес към литературата, като нейните наклонности към научното знание са били съвсем незначителни.

Посочените данни, извлечени от нашата библиотечна статистика мислим, хвърлят обилна светлина върху духовния облик на главната читателска маса — учащите се от града, които поставят редица въпроси в връзка с развитието на нашата духовна култура.

Ст. Станчев

БЪДЕЩА ПРОЛЕТ

Такава пролет и на съне не е посрещал никой още и ти земя ще се огнеш под стъпките и моцни.

Тогава в утрините пресни не хор от птици — а сирени ще пеят трудовите песни на динамичното ни време.

И не мушици — а мотори ще бръмкат сутрин по нивята, а горе млад пилот ще спори за темп със пролетния вятър.

Реките ще зарежат тинясалите си корита и в електрическите мрежи ще дават пулс, ще дават ритъм!

И там, където тя ще мине — и там —

където ще обходи не злак ще никне — а кумики

на нови слънчеви зиводи.

Ще спрат кавалите да свирят в горите

тъжни робски песни че с нови песни — язовири

ще свирят в проломите тесни.

Товава — в радето ще затупат сърцата

на милиони хора и ще разказват

дошла е как и тука

истинската пролет!

Андрей Антонов

Умоляваме всички литературни работници от цялата страна да изпращат материали за „Литературен бюлетин“ на адрес — Редакция в. „Освобождение“ — Шумен (за Литбюлетин).

„ЛИТЕРАТУРЕН БЮЛЕТИН“ излиза всеки месец под редакцията на комитет като месечно издание на в-к „Освобождение“ — Шумен. Суми изпращайте на адрес — ред. в-к Освобождение — Шумен (за Литбюлетин).

Млади литературни работници, да създадем художествени творби за грандиозното строителство в нашата Народна република.

Георги Румаров

ПОБЕДАТА Е БЛИЗКА

Тая заран баба Вела стана рано. Пригответи в коритото ярма и по равно я раздели на двата вола. „Ще помогна, с каквото мога ще помогна на Мария, Горката, колко уморена си дойде снощи. Цял ден я брули вятъра по къра. Ех, да ги поживи господ младеге. Сбраха се и помогнаха ни как да е. Двете ниви изораха момчетата. „За Димитра, казват, правим това бабо Вело, за твоя син. Пишете му да не се грижи за работата в село.“ Хубаво направиха, но то нашта работа свършва ли я. На, откакто Димитър замина на фронта, всичката работа на Мариината глава се струпа.

— А-а, няма го зер! Аз не го ли видях. Той дойде при мене. Имаше голяма пушка, аз хукнах да кажа на мама. А пък той ми извика и аз се събудих Гледам, няма го. Уж беше светло, а сега е тъмно. Защо тъй стана ма бабо? Защо го няма татко?

Петърчо провисна босите си

споди, шепнеше тихо тя, не е за хубаво тоя сън... Барим два реда да беше да драсне... а то... със днес двадесет и третия ден, от нийде никакъв хабер...“

Навън се разведряваше. Малкия петгодишен Петърчо се повдигна от леглото си.

— Бабо, ти ли си? извика плахо той.

— Аз съм Петьо, не ставай де, още не е съмвало.

— Бабо татко нали си дойде, защо не го виждам?

— Няма го татко ти Петьо. То било сънчец баба. Татко ти е на фронта.

— А-а, няма го зер! Аз не го ли видях. Той дойде при мене. Имаше голяма пушка, аз хукнах да кажа на мама. А пък той ми извика и аз се събудих Гледам, няма го. Уж беше светло, а сега е тъмно. Защо тъй стана ма бабо? Защо го няма татко?

Петърчо провисна босите си

крачка, скочи от дървеното краватче и седна в скута на баба си. Баба Вела го прегърна и поглади косаата му.

— Сънувал си баба. Татко ти на фронта гълъбче. Нека свърши войната и той ще си дойде. И баба Вела въздъхна дълбоко.

— Бабо, какво нещо е фронт?

— Фронт ли?.. Фронт е война баба, война е... Е, хайде ставай! Стига си ме питал такъв... Обуй си чорапките. У-у, колко ти измръзнали крачката. Хейде. А пък аз да замеса хляба и щом стане пладне, ще отидеш на нивата при двата бряста. Нали я знаеш? Ще занесеш на мамичка топла пита.

Баба Вела сне от огъня възврялата вода. Донесе дървените ношкови и насила брашно. Вратата на горната стая изхлопа. По стълбите слизаше боса Мария. Тя притискаше малката, тригодишна Лена на едрата си топла гърд. Облото и красиво лице, сега е мургаво, обгоряло от пролетния вятър. От очите й лъхаше отмора. Пълните й, обгоряли до лактите ръце об-

гръщаха малкото тяло на Лена. Лена облечена в къса ризичка, сънливо ровеше лице под гущата на майка си, а русите й къдрици се разпиляваха по раменете.

— Булка, защо бързаш толкоз? Изморена си... Почини си още!...

— Их мамо, като почнеш такава. Не ми ли стига цяла нощ! Мария облече Лена, изми я, и като оправяше забрадката си подвижна на Петърча.

— Слушай Петьо! Ти ще залъгваш Лена да не пречи на баба ти. Нали ще слушаш? А пък аз ще отида да запрегна воловете.

— Булка чакай, иди по-пред у Марини! Може да имат писмо от Стояна. Се ще споменава нещо за Димитра.

— Няма мамо. Снощи се отбих. Няма. Пък и да получат нали знаят... тутакси ще дойдат у нас. И Мария излезе на двора. След нея излезе и баба Вела. Запрегнаха воловете и Мария тръгна за нивата. Баба Вела се прекръсти, затвори вратата и побърза да отиде в къ-

щи. Ако Лена влезе в ношките, всичкото брашно ще рапиле.

Мария пристъпваше боса слралото. Палешника пореше раката пръст и засипваше брада след бразда. Воловете движеха бавно и дишаха главни крадливо заграбваха с дълги си езици стъркове трева. Мария подвижваше и ги подкваше с копралята. Кичури из изкочили из под забрадката разпиляваха по челото й. Тънки струи се стичаше лицето й гореща пот. От сутрин тя не спря да си почива. За какво ли не мисли по всичкото време. За фронта, Димитра, за щастливия живот който ще настане след войната. „Ами ако той не се върне. Ако е станало нещо с него. Какво ще правя сама с деца. Мислеше Мария и сякаш се душаваше при тая мисъл. Мария знае защо се води война. Тя знаеше защо Димитър замина на фронта радос усмихната. Колко пъти той е

ЛИТЕРАТУРАТА НА ЧЕРНИТЕ В АМЕРИКА

МОЛИТВА

Дай ми боже дни горещи,
дни горещи дай ми само,
ще ти паля скъпи свеци,
вечер късно, сутрин рано
и ще бъда роб послушен,
само дай ми трета суша!

Само гледай по небето
облаци да не спират,
та дано от теб Офето
се уплаци най подире,
Антон Югов да омокне,
та и нам да поелекне.

Пращай боже задух огнен
и убий духа в селата,
ний отдолу ще помогнем
ще ги пустнем пипалата,
та дано сразим тогаз
вратата им в Офе власт.

Чуй ни господи всевишни,
дай ни суша ако може,
но за знаменцето виж ти,
пращай влага ако може,
влага чак от океана,
че едничко то остана.

И ето с пролетния вятър
решихме в първото турне
да слезем в гръцкия театър
и видим сцената поне.

То беше сцена без кулиси
и там съгледахме, уви,
край тъмнолистни кипариси
купчина кървави глави.

А не далеч, до морска кула,
след дълъг флирт без
капка срам
остави Гърция Джон Була
и Вуйчото целуна с плам.

И час едвали там прекарах,
сломен от толкова тъга,
че в миг поехме за Анкара
при мъдрия ага.

Агата страдаше от хрема,
но пак с дайрета и кючек
очакваше на крак в харема
да дойде вуйчовия чек!

В миг женски писък със
истерика
дочу се ясно чак до нас
ктидохме, а мис Америка,
овлнеше вуйчото със глас,
понеже Вуйчо се заканил,
на Гюл Ханъм за талисман
да прати златния ѝ наниз,
за да му пее — „ох аман“.
Жилин

В Франция поезията на черните от Южна Америка е слабо позната. Обаче, негрите от Куба, Сан-Доминго и Венецуела имат своя поезия и литературата им е в период на образуване.

Никола Гийен, кубански мулат обхожда градовете на Южна Америка; той говори в пенклубовете, в университетите и общинските зали за поезията на своята раса. Гийен, наистина е единственият голям негърски поет на юг от Мексиканския залив. Ето защо в своите беседи той никога не говори за литературна действителност, а само за проекти на бъдещето. Той започва винаги с една изповед, произнесена на библейски, малко детински език, който негрите дължат на мисионерите. „Аз съм мулат, баща ми беше мулат и баба ми също...“ и той продължава да трупа върху публиката порой

от мъчителни груби картини.

„Негърът е действителност, казва Гийен, той съществува навсякъде по островите и бреговете на Карибското море. В действителност само той произвежда. Негърът произвежда захар, алкохол, тютюн, петроли, създава поколение и песни“.

От негърските песни Гийен е добил вдъхновение, когато „беше претърпан с мисионерска култура“, от която искаше да се освободи, „да я повърне“ за да има собствена душа и да пее. „Не в народното творчество, отражение на суеверие, може да търси своята поезия негърът, казва Гийен.“ В началото на този век джазът беше негърско народно творчество — сега стана любима музика на белите, а негрите не спечелиха нищо от това. Трябва да се попречи на негърската литература да тръгне по печалния път на джаза.

„Поезията на негрите, казва Гийен, трябва да се различава от тази на белите по своя сюжет и по-голяма емоционална наситеност. Това не е разлика между румба и валс, а между експлоататора и експлоатирания. Черните трябва да насочат поезията в организирането на протести. Гийен с направил това. Негърът е експлоатиран не само като работник, но и от „превъзходството“ на белите. Против този зоологически материализъм черните трябва да се борят. Кубанският, цвят, мулат или негър, трябва да остане универсален, човешки признат навсякъде. Гийен успя да осъществи това само по своя път на поет. Неговата поезия беше отначало любовна, после стана оплакване на расата му. Тази поезия, макар и революционна, е жизнерадостна, изпълнена с надежди, бореща се повече със смях, отколкото със сарказъм. Без да се нахвърля върху експлоататора, тя събужда експлоатирания. Характерно за негърската поезия е, че те отговори на яростните нападения върху тяхната раса с открита солидарност с белите работници.

Поезията на негрите, казва най-после Гийен, е силен сърдечен подигравателен смях, който бавно зрее по реките, моретата и плантацията. Това е смях, който със своята сила може да помогне за събарянето на всичко, което ни пречи да се смеем.

За разните форми, които този колективен смях може да приеме, ще ни дадат, макар и бегла представа следните стихове на Гийен;

Не знам, защо ти още мислиш, войнико, че те мразя, когато когато сме едно и също и ти, и аз.
И ти си беден като мене, и ти си тъй потиснат, но кой така те е излъгал, войнико, че те мразя.
На улицата ще се срещнем гърди в гърди със тебе, но без омраза: ние знаем, къде отиваме със теб.
Защо ти мислиш че те мразя?

Така негрите, освобождавайки се от суверията и експлоатацията на белите, намират помежду си човек, който ги брани и възпява. В бъдеще към Гийен ще се присъединят и други. И техният смях ще стане заразителен.

Е. Е.
Из в. „Аксион“

ЛИТЕРАТУРЕН КАЛЕНДАР

- 1 април 1939 година — умря Макеренко, автор на знаменития роман „Педагогическа поема“.
- 2 април — роден Емил Зола (1840—1902 год).
- 3 април — роден Софокъл (495—405 преди Хр.) Най-големия трагически автор на древността.
- 4 април — роден Л. М. Ломоносов (1711—1765) голям руски учен, писател и поет.
- 6 април — роден Ал. Херцен (1812—1870) велик руски революционер — демократ, философ, писател и публицист.
- 6 април — умря Рафаело 1520 год. Най-великия живописец в света.
- 6 април — умря Глеб Успенски (1843—1902) виден руски писател — народник.
- 9 април — роден Шарл Бодлер 1821 — един от най-видните фр. поети-символисти.
- 12 април — роден Ал. Н. Островски — най-големия руски драматург.
- 12 април — почина Феодор Шеляпин — велик руски актьор.
- 14 април 1930 г. — самоуби се В. В. Маяковски най-талантливия поет на съветската епоха.
- 14 април 1695 умря Ла Фонтен — знаменит френски баснописец.
- 15 април — умря Ломоносов (1711—1765).
- 16 април — роден Анатол Франс 1884—1924 — голям фр. писател — хуманист.
- 19 април — Лорд Байрон — 1788—1824 г. загина за свободата на гръцкия народ, гениален английски поет.
- 21 април — роден Иполит Тен 1828 — най-големия фр. лит. критик.
- 21 април умря Ленин (1870—1924)
- 23 април — на тази дата е роден и умрял най-великия драматург У. Шекспир (1564—1616)
- 23 април — умря Сервантес — (1457—1616) автора на „Дон Кихот“
- 24 април загина смелия антифашист и писател Васил Воденичарски (1918—1944)
- 26 април — умря П. Я. Чадаев (1794 — 1856) виден руски писател, публицист и философ.
- 27 април — загина С. Румянцев (1895 — 1925) талантлив селски поет.

ПРОЛЕТНА РАЗХОДКА

Да, вятърът със глас приятен
тъй както бърбехме сами,
предложи ми като приятел
турне по южните земи.

Културна хроника

СССР В Московското студио за научно-популярни филми се правят снимките за новия филм „Как работеше В. Маяковски“. Той ще бъде един вид филмиране статията на В. Маяковски „Как се пишат стихове“. В филма ще бъдат дадени документални картини, в които се рисува образа на В. Маяковски — най-талантливият поет на съветската епоха.

В издателството „Млада гвардия“ се печатат романът на младия белетрист А. Калинин „Другари“. В него се разказва за двама млади бойци, сражавали се при Сталинград и свързани помежду си с здрава бойна дружба.

А. Калинин е млад писател, казак, който живее в родната си паланка в Донската област. През време на войната той работи като военен кореспондент на фронта и затова книгата му е наситена с непосредствени впечатления и преживелици на активен участник във войната.

Унгария Ваш Ищван, един от най-талантливите лирици от младото поколение е издал антология на два езика под заглавие: „Лирика на английското бароко“. В нея той запознава унгарските читатели с лирическите нострени, идеалите и еротиката на епохата на Секлинг, Мервел, Милтон и др.

Двама талантливи млади поети — Девечери Габор и Вереш Шандор, са написали книжки за деца, които със своето съвършенство пленяват не само децата, но и възрастните.

ворил за новото, което ще настъпва. Нали затуй преди го откарваха в полицията и колко много го биха. Нали и тя самата преди два дена каза на събранието пред всички жени да не скръстват ръце, а да работят мъжки, за да подпомогнат фронта и мъжете си. Нали тя им каза да изорат и засеят всичките си ниви. Да изпълнят всичко, което се иска от тях. И само как я слушаха жените. Колко бодри излязоха от събранията.

Сега Мария чувстваше много сили в себе си. Не усещаше умора. Тя възви воловете и се готвеше да пусне оралото за нова бразда. До ушите ѝ долитна гласа на Петърчо.

— Мамо-о-о-о, мамо-о-о-о, виждаше силно Петърчо застанал на височината, от където започваха нивите за пролетна посев. Мария пусна оралото. Развърза кърпата от главата си. Петърчо гледаше към сивия череносем. В много ниви имаше хора. Той искаше да види двата бръста и майка си. Като забелязва кърпата която Мария ма-

хаше във въздуха, се спусна по надолещето. Петърчо носеше нещо в ръката си и продължаваше да вика на майка си. Мария се почуди и тръгна през нивата да го посрещне. Петърчо навлезе в изораната нива, спъна се и падна. „Какво ли носи“, прошепна Мария и отиде бързо при него. Грабна парчето хартия от ръката му и задъхано прочете краткия текст: „Елате във Военната болница. Вашият мъж Димитър е тук“ и отдолу вместо подпис „Негов боен другар“. Безсилна Мария отпусна ръце и се замисли. „Димитре, какво значи всичко това“, шепнеше тя с попукувани устни, загледала далеч в изораните ниви. Подухвана от вятъра телеграмата шумеше в ръката ѝ. Мария прегърна Петърча. Притисна пламнато лице до рошавата му коса и заплака.

— Мамо, нали татко си дойде, а ти плачеш. Баба каза да си отиваме. Всички ще отидем при татка. С влака ще отидем.

— А баба ти знае ли какво пише?

— Знае. Бати Коста я донесе

и ни го прочете. Мария изтри с края на забрадката сълзите си и с едри крачки премина през угарта. Прибраха всичко. Запргнаха воловете в колата и потеглиха към село.

* * *

От гарата имаше няколко километра до Военната болница. Мария носеше Лена, а Петърчо подбъгваше. Баба Вела едва не припадна по пътя от умора. В коридора на болницата ги посрещна млада милосърдна сестра. Мария дълго се разговаря с нея. После сестрата ги заведе в стая № 5 и като посочи крайното легло в ъгъла излезе. Те тръгнаха между два реда легла. Ранените войници поглеждаха някак с измъчени погледи. Мария пристъпваше бързо без да сменя поглед от леглото в ъгъла. Баба Вела държеше ръката на Петърча и накуцваше след Мария. На последното легло лежеше някой с обинтована глава и превързани очи. Мария подаде Лена на баба Вела и бързо се наведе над него.

— Кой е? прошепна рененият.

— Димитре! . . .

— Мария! . . . Ти ли си Мария? . . .

— Аз съм . . . Аз съм Димитре . . . и Мария притисна в лицето си двете му протегнати към нея ръце.

— Димитре, синко, що става с тебе? . . .

— Мале, и ти ли си тука мале?

— Всички сме тука! И Петьо и Лена са тука.

— И Петьо! И Лена! Къде са? Дайте, дайте ги. Развълнуван Димитър прегърна Лена. Той протегна ръка и пипнешком милваше Петърча, като прекара длан по косата, лицето и дрехите му. Устните му потръпваха. Сякаш плачеше. Баба Вела и Мария дълго го прегръщаха. Плаха над него и незнаеха какво да питат.

— Димитре, тежко ли си ранен Димитре? през сълзи пролума Мария, сложила ръка на лицето му.

— Ще оздравея Мария! Не бойте се. Лекарят ме уверява: „Ще прогледнеш скоро, казва, и с двете очи ще прогледнеш.“ Но, лошото беше в главата. Не

помнех нищо. До вчера не знаех че съм в нашия край. Вчера изписаха от тука мой другар и му казаха да ви съобщи. После Димитър дълго им разказва за последния бой, когато го раниха и след което нищо не помнел. Той галеше русата коса на Лена и разказваше тихо. Мария и баба Вела слушаха седнали от двете страни на леглото. Музиката от радиото долиташе до тях. После Димитър замълча. София предаваше последните новини за боевете в Унгария, за боевете в Берлин. По Димитровите устни сега трептеше усмивка. Шпикера завърши тържествено последните думи: „Врагът е пред окончателен разгром. Победата е близка!“ Усмивнат Димитър потърси с ръце лицето на Лена. После го притисна силно към бледите си устни и развълнуван дълго я прегръща.

На другия ден Мария пак отиде на нивата при двата бръста. Цял ден ора за фронта и за близката, много близка победа . . .

ТАРАС ШЕВЧЕНКО

Навършиха се 86 години от смъртта на най-големия певец и един от най-смелите борци за свободата и независимостта на украинския народ — Тарас Григориевич Шевченко.

Когато става въпрос за епичните борби на украинския народ срещу потисничеството на полските панове и на руския царизъм, които намират отражение в руската литература и изкуство, винаги пред нас изпъкват образите на великия Пушкин, на Гоголя, на Репина и образа на Шевченко.

Пушкин в поемата „Полтава“, Гогол в „Тарас Булба“, Репин в знаменитата си картина „Запорожци“ и най-после Шевченко в своята „Кобзар“ — всички наедно ни дават пълна и цялостна представа за историята, борбите, бита, красотата на природата и чудните песни на украинския народ.

Когато четем и слушаме песните на Шевченковия „Кобзар“, пред нас изпъква ярко в целия си ръст един народ, хвърлил се в неравна борба, за да се утвърди като народ в своята благодатна земя. Гневните и скръбни песни на Кобзаря (украински певец гъдулар) са изтръгнати от сърцето на крепостен селянин, на един гениален син на Украйна.

Шевченко произлиза от най-прост селски род. Баща му бил крепостен селянин. И сам той бил крепостен. Едва на 24 годишна възраст неговите приятели са могли да го откупят от господаря му, жестокият помещик Енгелгард.

Шевченко е еднакво талантлив и като художник и като поет.

Неговият „Кобзар“, сборник от стихотворения, излязъл за пръв път в 1840 г., го направи най-популярния поет сред широките маси на Украйна.

Още в първите си литературни творби Шевченко изпква като поет на потиснатите и оскъбените в живота и като бо-

рец за свободата на Украйна.

Руската и украинската реакционна критика, посрещнала Шевченко враждебно, присмивайки се на неговия украински език, наричайки го грубо „мужицки поет“. Но прогресивните руски и украински писатели се отнесли към поезията на Шевченко с възторг.

След като завършил художествената „Академия“ в Петербург и добил голяма популярност като поет и художник, Шевченко се завърнал в родината си, в Украйна. Там се запознал с известния историк и украински писател Костомаров и влязъл с него в образувалото се тайно „Кирило-Методиевско братство“. Целта на това нелегално братство била духовното и политическо обединение на славянските народи, изкореняването на робството и на унижението на нисшите класи и повсеместно разпространение на грамотността.

За участието в това тайно дружество Шевченко бил осъден от царското правителство и изпратен на заточение в Оренбургската степ.

След 10 години бил помилван. На 11 март 1861 г. Шевченко се поминал в своето ателие едва на 47 годишна възраст.

Общата съдба в оная епоха на украинския и български народ подхрани интереса на нашите поети революционери към борбата на украинския народ. Шевченко, най-яркият изразител на народната воля за свобода, става през 60-те години на миналия век наставник и учител на нашите поети-революционери, на първо място на Любен Каравелов.

Изключителното влияние на Шевченко върху творческото развитие на Каравелова, а по-късно и на Ботева се дължи на дълбоко народния характер на поезията му.

Руският царизъм уби Пушкина и Лермонтова с предателската ръка на Дантеса и Мар-

тинова. И за Шевченко бе избран не по-малко подъл способ: поетът бе замъчен от царизма с затворите, войнишката служба и всекидневните жестоки притеснения. Като неможа да сломи революционния дух на поета, царизма го уби физически.

Образът на поета-революционер остана вечно жив в народното въображение. Царската цензура забранявала произведенията на Шевченко, а царската полиция унищожавала произведенията му и преследвала ония, които ги чели и които почитали паметта на великия народен поет. „Забраната да се чествува Шевченко, писал Ленин, била такава превъзходна, великолепна, рядко щастлива и сполучлива мярка от гледна точка на агитацията против правителството, че по-добра агитация не може и да си представи човек.“

Великата октомврийска революция направи творчеството на Шевченко достойно на милиони хора. Сега всички необозрими простори на великата страна се слави името на Шевченко, верният син на украинския народ.

Крум Арнаудов

АДАМ МИЦКЕВИЧ

от Н. Ковачев — 1947 — Севлиево

Полската литература е една от най-богатите славянски литератури. Имената на писатели като А. Мицкевич, Кришевски, Х. Сенкевич, Раймонд, Пшибишевски, Тетмайер и много други са широко известни не само в родината си, но и другаде.

А някои от тях имат световно значение, като Адам Мицкевич — един от най-значимите славянски и въобще мирови поети.

У нас може да се каже, че гениалния полски поет е слабо познат от широк кръг читатели, макар, че неговите поетични творения са преведени от доста отдавна. Освен това те са разпръснати по разни списания, сборки и антологии, които от своя страна не са в състояние да представят цялостната фигура на тоя голям полски лирико-епик.

На български език почти нямаме специални изследвания върху творческото му дяло. С мисълта да изпълни тая чувстваща се празнина, вероятно излиза с своя труд Н. Ковачев. Трудът на Н. Ковачев представлява един „кратък очерк“ по думите на автора.

В 87 сбито написани страници се е помъчил да предаде

литературния образ на най-изтъкнатия представител на полската поетична мисъл — А. Мицкевич. От книгата научаваме за живота и дейността на поета, много интересни неща, за съжаление не може да се каже, че научаваме нещо ново за творчеството му.

Творческото дяло на поета е разгледано някак своеобразно, почти предадено е само съдържанието на по-главните произведения на Мицкевич, на места придружени със всем кратки бележки. Читателя да се запознае със съдържанието на „Конрад Валенрод“ според нас съвсем не е излишно, но днешния културен четец не може да се задоволи само с това. Ценен в много отношения е подробният литературен разбор, който е направил Николай Ковачев на „Пан Тадеуш“. Тук автора е изменил на първоначалният си метод на изложение. Именно на това място се чувства по-голяма задълбоченост при разглеждане на знаменитото творение на полския национален гений.

Не по-малко ще е интересно да се разгледа въпроса за психологичната страна на творческия процес у Мицкевич. Особено като се знае, че той е един от най-големите импровизатори познати в историята на литературата. Тоя факт в книгата само е упоменат без да бъде по-обстойно разгледан.

Особена ценност на книгата придава обширния биографически материал, който е изложен на места с доста поетичен и картинен език. Също ценно е приложението, в което е предадена библиография за поета. Съчинението на Николай Ковачев, макар че съдържа сериозни недостатъци, които впрочем са преодолими представя един принос към създаване монография върху творческото дяло на тоя славянски гений. Павел Милев

НА МАЯКОВСКИ

Стоях над масата надвесен със вестник „Литфронт“ във ръце и дълго в снимката унесен се вирах в твоето лице.

Загледан във фигурата стройна — гранитен стълб непоклатим — почувствах силата огромна преляна в дух неукротим.

Живота, скъпи ми поете, интрига злъчна ти скрой, във мрак на твоя път несретен смъртта забулена стои.

Все тъй голям във нас живеш, обичаме те ние брат, със чужда светлина ти грееш над малкия ни роден град.

И ако Ленин с реч от Смолни подаде знака за борба, то твоите стихове бунтовни гърмяха с бойната тръба.

И тия стихове, не слово, а рукнала река, ечат; разлята лава от олово в ушите ни до днес бучат.

Със марша „Леви“ победиха героите от Сталинград, със марша „Леви“ те сразиха жестоката фашистка гад.

А всички идни поколения ще помнят светлия завет и твоите думи „във движение ще ни привеждат“ все напред!..

Бор. Ст. Рикалов

ДО ВСИЧКИ ЛИТЕРАТУРНИ КРЪЖОЦИ И МЛАДИ НАЧЕВАЩИ ЛИТЕРАТУРНИ РАБОТНИЦИ ОТ ВАРНЕНСКА ОБЛАСТ.

На 6 май в Варна ще се състои областен преглед на младежката художествена самодейност, на който ще се уреди и конкурсно литературно четене с участието на литературните кръжоци и младите литературни работници от нашата област. А тъй като това дава възможност същия ден в Варна да се съберат по-голяма част от младите литературни работници от областта ни, областния колектив „Гео Милев“ реши да насрочи предвидената

конференция на кръжоците същия ден, 6 май.

Във връзка с това кръжоците и отделните, самостоятелно работящи за сега литературни работници да влязат във връзка с местните ОКДМ и да си осигурят включването им в околните колективи, с които при възможно най-леки условия ще могат да пристигнат във Варна.

Областен литколектив „Гео Милев“ — Варна.

„ПЛАМЪК“

литературен сборник — 1946 год. — Хасково

Всяка нова книга, особено когато е от млади хора, буди надеждите ти, когато я вземеш в ръка. Ето, мислиш си, нашата литература расте, развива се. Може би има и слаби неща, но все пак вървиме напред.

Автора на предговора изброява художествените достоинства на младите творци. Ние сме съгласни, че предговора трябва да посочи на читателя изобщо характерните черти на книгата, но е нескромно да се хвали всичко. Нека да оставим достоинства на творбите да говорят.

Нямаме възможност да разгледаме поотделно всички автори тук (19 на брой), а и струва ни се, не е необходимо. Те всички си приличат по избора на сюжетите, по худо-

жествените средства, с които си служат, по натуралистичните ефекти, с които злоупотребяват.

От поетите изпква най-вече Сивриев. В неговите стихове само проличава живо чувство, вдъхновено може би от личните преживявания. Много хубав е края, където майката с оправдана гордост подчертава, че е дала син във войната. Турцимите (оджак, асма), придават известна битовост, но изобщо грозят.

Сюжетите на разказите са из близкото тежко, но героично минало. Малко автори са успели обаче, да притворят художествено това минало. Повечето от тях търсят сензационни, натуралистични ефекти напр. отрязаните глави в арес-

та, (от разказа „Ятчка“) или пък сцената от „Погребение“ на Г. Топузов. Какво преживява учителката — ятчка, когато вижда отрязаната глава на своя мъж? Може би тя полудява? Или косата и побелява от ужас. Не! тя веднага съобразява, че брат и е спасен, понеже неговата глава я няма и иска да избяга от стаята. Може ли изобщо тук, в най-високата си точка на трагедията, разказа да свърши? Та, това е сюжет, който трябва да развълнува, да разтърси до последните човешки възможности читателя.

И по-слаби сюжети възлунват, но под перото на майстора.

Несъмнено много по-високо стоят в художествено отношение, спомените на Ив. Пеневски „В ръцете на палачите“ и „Ефрам“. Също така издържан в художествено отношение е разказа на Ваня Даскалова — „Новогодишен дар“. Лишен от реализъм, обаче, е разказа ѝ

„Добри хора“. Всеки, който познава селския бит и отношенията между хората в нашето бедно село, мъчно може да повярва жаста, който селяните правят.

Изобщо в сборника прави впечатление следното:

Ограниченост на сюжетиката. Обикновено се говори за арест, изтезание, очакване, но липсва духовния образ на човека — комунист, герой от съпротивата, организатор и безстрашен борец. Обикновено той е даден в ареста, където се държи твърдо. Единствения образ, който е описан от Х. Русев в „Изкупление“ е образа на самоннителен, недисциплиниран интелегент, който върши предателство.

Новия живот, в името на който са понесени толкова страдания и дадени толкова жертви, не е оразан изобщо. Какво ни донесе тая свобода? Къде е мирния творчески труд? Само съзли и страдания, само палачи

и изтезавани ли имаше в нашата земя? Къде е образа на победителя от партизанското движение? Същия тоя герой днес изгаря в творчески устрем. Защо го няма отразен?

Фактите, които младите творци упорито са събирали не са пресъздадени и са си останали само факти, тежки с недопустимостта си, ужасяващи, но възлунващи като художествени творби.

Изобщо, като дяло на младите хора, сборника ни радва. Не когато го чете човек не можеше да си спомни думите на Ленин: „Да се учим, да се учим!“ „да се учим“.

Наистина, колко много имаме ние да се учим!

В. Кеменов